

Inspiratiebundel
Lager
onderwijs

LAAT STANISLAS NIET VALLLEN

Zuidactie 2017
Broeders van Liefde

fracarita
BELGIUM
www.fracarita-belgium.org

Motivat

Een professionele aanpak van epilepsie is in Afrika en specifiek in Rwanda en Congo geenszins evident. Inheemse rituelen, onwetendheid, stigmatisering en gebrek aan middelen staan een efficiënte aanpak vaak in de weg. Het maakt het leven van de patiënten tot een hel. Nochtans is een oplossing vaak nabij. Sensibilisering, het bieden van informatie en het ter beschikking stellen van de noodzakelijke hulpmiddelen vormen het doel van deze Zuidactie.

Uitwerking

Voor het lager onderwijs is voor een subtitel gekozen: **Laat Stanislas niet vallen.**

Uitleggen wat epilepsie is aan een doelgroep van 6 tot 12 jaar is niet meteen een evidente opdracht. Voor de bovenbouw, 4de leerjaar en 3de graad, zijn materialen voorhanden, voor eerste graad en in mindere mate het derde leerjaar, ligt het moeilijker. Het is aan de leerkracht om het aanbod door te nemen en zelf een keuze te maken voor zijn groep. Zorg in alle geval voor een goede achtergrond en bespreek wat je ziet samen met jouw groep.

De uitwerking wordt gelinkt aan de verhalen (ondersteund met ppt/film) van 2 kinderen in Nederland (Sandra en Ramon) en 5 personen (Wivine, Elias, Stanislas, Lavie, Fidèle) in Afrika.

Voor de jongere leerlingen in de lagere school kan het nuttig zijn om ook het kleuterbundel te bekijken. Ook daar is gekozen voor een subtitel meer op maat van de kleuters: **De grote reis van Kiki!** In de uitwerking voor de kleuters staat het Afrikaanse popje Kiki terug centraal. Kiki bezoekt Fidèle en Benjamin, twee kleuters met epilepsie in Afrika.

In de kleuterbundel wordt epilepsie niet expliciet benoemd maar wordt er gewerkt vanuit ziek zijn in het zuiden en ziek zijn in België. Medicijnen, die bij epilepsie zo noodzakelijk zijn en waarvoor in het zuiden de middelen beperkt zijn, komen uitgebreid in beeld.

Je vindt de digitale versies van beide bundels op www.zuidactie.be. Je vindt er ook alle documenten en bestanden waarnaar verwezen wordt. In de andere bundels zoals de algemene mappen, kookbundel en creabundel kun je nog meer achtergrondinformatie en ideeën vinden.

Uit ervaring weten we dat de bundels voor kleuter en lager ook gebruikt worden door leerkrachten uit het buitengewoon onderwijs en door opvoeders in OC's. Overleg tussen de leerkracht en opvoeder is aangewezen zodat zowel in de klas als in de leefgroep de Zuidactie boeiend en uitdagend blijft.

Traditiegetrouw is er ook een pastoraal aanbod met suggesties voor een pv, voorbereidende activiteiten en een viering.

Collega's aanwezig op de startdag van de Zuidactie op 24 januari 2017 in Lede hebben de materialen kunnen bekijken en verkennen. Ze kunnen je, indien gewenst, meer uitleg geven.

Veel succes en dank voor jouw inzet!

Specifieke materialen

- Kwartetspel: Sandra, Ramon, Wivine, Elias, Stanislas, Lavie, Fidèle, epilepsieaanval.
- Ppt's: Fidèle, Sandra, Ramon, Wivine, Elias, Stanislas, Lavie, sfeerbeelden uit Bukavu, Sosame, Rusizi Natuurreservaat in Burundi, de medicijnvrouw
- Basisteksten.
- Beeldverhaal : 'We gaan ervoor'
- De klasfolder.
- De affiche.
- Het ganzenbord.
- Nieuwe crea-ideeën: balpenhouder, ketting en armband met tape en paperclips, armband met knoop, mandje vouwen.
- Spel: Action Zone.

Ideeën voor een instap

Een startdag kan een dubbel doel hebben:

- Een poging om epilepsie vatbaar te maken voor onze leerlingen.
- De nieuwe Zuidactie voorstellen.

1. Hoe het begrip epilepsie vatbaar maken?

Epilepsie is een tijdelijke stoornis van de elektrische activiteit van de hersenen. Door een overactiviteit wordt het systeem overbelast en raakt het in een soort van kortsluiting.

Door middel van spelletjes en gerichte info kan je op een startdag een basis leggen waarnaar je, indien gewenst, in de loop van de actie kunt teruggrijpen.

Voor de eerste graad kan je ook ideeën halen uit het aanbod voor de oudste kleuters.

Het boek 'De grote reis van kleine schildpad' vertelt over de reis van een moeder in Afrika met haar zieke kind, mooi gekoppeld aan het verhaal van een vliegende schildpad. Eigenlijk lopen de twee verhalen door elkaar.

Hier kan je de vergelijking maken tussen een kind dat ziek wordt in België en een kind dat ziek wordt in Afrika.

Link het verhaal ook aan: blij dromen, geef niet op – we laten je niet vallen.

Vergeet niet om te genieten van de prachtige illustraties.

Ideeën:

Estafettes:

- Een knikker in een rechte lijn doorgeven (bvb. 6 groepen van 10 kinderen). Eerst rustig, dan sneller, dan om het snelst. De knikker mag niet vallen; anders moet je herbeginnen.
Moeilijker: 2 knikkers terzelfder tijd doorgeven. En dan een handvol – dat lukt niet! Kortsluiting!
- Zelfde spel met een woord – doorzeggen. Dan met een kort zinnetje. Dan met zoveel tekst dat het ondoenbaar wordt. Kortsluiting. Idem met een opdracht die de laatste in de rij moet uitvoeren: van eenvoudig naar onuitvoerbaar.
- Zelfde spelletjes, maar de groep links moet zijn voorwerp/boodschap doorgeven aan de eindpersoon van de groep rechts en omgekeerd. (Linker hersenhelft beveelt rechterkant lichaam en omgekeerd).

- Laat je tijdens de spelletjes grote letters verdienen die straks de campagnetitel zullen vormen?

Voor in de klas, met kleinere groepen:

Goede websites:

<http://meesterkoenraad.classy.be/?p=583>

<http://www.proefjes.nl/trefwoord/hersenen>

<https://www.edubook.nl/gratisswfs/5619-ogen-bedrogen.swf>

- Kijk van links naar rechts naar de woorden. Noem steeds de kleur van het woord. Dus niet het woord lezen!

GEEL BLAUW ORANJE

ZWART ROOD GROEN

PAARS GEEL ROOD

ORANJE GROEN ZWART

Viel het tegen? Dat kan heel goed! Niets aan de hand hoor. De rechterkant van je hersenen wil de kleur noemen, maar... de linkerkant wil het woord lezen.

Dus af en toe raken je hersenen even de kluts kwijt.

- Leuk filmpje dat plots onderbroken wordt – daarna verdergaan maar een deel is weggelaten – een deel van de leerlingen gewoon laten kijken, een ander deel niet – daarna de ‘rollen’ omkeren.
- Mooi stukje muziek beluisteren dat één of meerdere keren onderbroken wordt.
- Iemand uitsluiten uit een spel – zomaar middenin het spel, zonder reden.
- Speeltijd onderbreken: iedereen blijft 30 seconden stilstaan. (niet voor 3de graad – kan goed zijn voor 1ste en 2de graad).
- Leerkracht start dag met kort verhaal – stuk weglaten. Kan ook tijdens een les waar een sterke opbouw in zit.
- Ogen dicht – vlag van Congo uitrollen – affiche Zuidactie ophangen en zeggen dat je het hebt uitgelegd. Wat heb je gemist?
- 5 Vragen stellen over de les maar er maar één of twee stellen.
- Het stripverhaal over epilepsie (vertaald door Marc Willems) Meer info: zuidactie@fracarita.org
- Getuigenis van een ouder, een dokter, een verpleegster.
- 13/2 epilepsy day

Voor nog meer formele info over epilepsie: zie bijlage 1.

2. Opbouw van de actie, met de film, de klasfolder, de affiche, de persoonlijke verhalen, tijdsband, kwartetspel en ganzenbord.

- Na de intro over epilepsie kan je aan elke leerling (en leerkracht) een badge uitdelen die de persoon linkt aan één van de kernpersonen van de actie. Ramon, Sandra, Fidèle, Wivine, Stanislas, Lavie, Elias. Elk zal de lotgevallen van zijn persoon opvolgen.
- Laat je de affiches uitdelen en in één keer overal ophangen?
- Laat elk zich inleven in zijn persoon
 - door het bekijken van de dvd ‘Geen bereik’ met Sandra en Ramon. Voor kinderen vanaf het derde leerjaar, een film over epilepsie, heel goed bruikbaar. Meteen kan je Ramon en Sandra introduceren

- door het bekijken van de campagnefilm
- met het beeldverhaal: 'We gaan ervoor'
- door het bekijken en bespreken van de campagne-affiche
- door het bekijken van de ppt's, gekoppeld aan de historiek van de andere personen.
- door het kwartetspel
- door het ganzenbord

Wat Sandra, Ramon, Fidèle, Wivine, Stanislas, Lavie en Elias meemaakten, lees je in de teksten in bijlage 2. Bij elk personage vind je 4 stappen:

1. Wie ben ik, wat overkomt me? (a.d.h.v. de uitgedeelde badges)
2. Hoe gaat mijn omgeving met me om? Welke zorgen krijg ik?
3. Wanneer krijg ik uiteindelijk een goed onderzoek en een goede behandeling?
4. Hoe gaat het verder met me? Mijn toekomst.

Als je werkt met de badges, kan elk het gebeuren rond zijn of haar persoon volgen. Zo krijgen de leerlingen zicht op de vooroordelen, de verschillen in behandeling en in tijdsverloop tussen de personages.

Zet je de gebeurtenissen per personage ook op een tijdslijn?

Het kwartetspel en de ppt's die bij elk personage horen kan je gebruiken naargelang je het opportuun acht. Speel je ook het ganzenbord en het spel 'Action Zone'?

3. Over de affiche

Stanislas komt duidelijk in beeld. Licht in de tekst de betekenis toe van het woord 'stigma': een vooroordeel, een stempel meekrijgen.

Nadenken waarop dat woord 'stigma' zou slaan? Je vindt het op de affiche: de verwijzing naar boze geesten, naar de natuurgenezers, de medicijnman, de medicijnvrouw.

Van wie komt deze boodschap? Wie is dokter Eric? En waarom geeft hij deze boodschap?

Best lijkt me niet te diep in te gaan op de boze geesten en andere 'alternatieven'. Je hebt beslist enkele post-its bij de hand. Je kunt alvast de post-it op de affiche laten aanvullen. Laat je de afbeeldingen van de boze geesten e.d. overplakken met post-its met een positieve boodschap? Keuze genoeg.

"t Gaat hem op epilepsie, meer niet'. Toch een eerder controversiële uitspraak. Zo simpel is het ook weer niet. Met oudere leerlingen kan je hier beslist een boompje over opzetten.

4. Aanknopen bij het thema van dit schooljaar (Sssstt Stille) Voorbereiden van de viering (ook bruikbaar voor een pv)

Nog even herhalen wat de betekenis van de gebedslinten zijn:

In Tibet laten boeddhisten duizenden vlaggetjes wapperen in de wind. De Tibetanen hangen buiten, aan de tempels en hoog in de bergen, felgekleurde gebedsvlaggetjes op. Op de vlaggetjes staan (oude) gebeden. Gebedsvlaggetjes worden verondersteld vrede, medeleven, kracht en wijsheid te verspreiden. Tibetanen geloven dat bij het wapperen in de wind, de gebeden en mantra's opstijgen naar de goden, die voorspoed brengen aan wie hen ophingen, zijn familie, vrienden, bekenden en zelfs vijanden. Door de vlaggetjes op hoge plekken op te hangen kan de *ta*, het windpaard, de zegeningen naar alle levende wezens brengen. Daarbij wordt de lucht zelf door de vlaggetjes gezuiverd.

We bekijken een werk van Willy Fries (1907-1980). Hij was een Zwitsers kunstschilder.

Laat je eerst spontaan reageren? Iedereen mag er een personage uitkiezen. Ook een hond?
Licht toe: dit kunstwerk stelt een parabel voor die Jezus vertelde over een rijke en een arme (Lazarus).

Lees de evangelietekst. (Lc. 16,19-31 zie evangelietekst van de viering)

We bekijken het schilderij opnieuw.

- Waar kijk je nu anders naar?
- Waar wordt Lazarus voorgesteld?
- Waar vind je de rijke man? De bovenste brede strook stelt het leven van de rijke man voor, in de tijd waarin de schilder leefde en werkte, en dus niet zoals in de tijd van Jezus.
- Is er meer dan één rijke man? Waar zijn de verschillende figuren mee bezig? Je koos daarnet één figuur. Zeg nu wat je doet, zeg wat je voelt.
- Wat wil de kunstenaar ons zeggen?

We maken een tableau vivant. Zorg dat je goed in je rol zit.

Keer je nu allemaal in de richting waarvan je vindt dat je moet kijken. Leg uit waarom je zo staat.

Maken we een collage met beelden uit kranten en tijdschriften, om zo de actualiteit van deze parabel te benadrukken? Kies ook maar enkele passende krantenkoppen uit.

Maak een gebedslint klaar dat we meenemen naar de viering.

5. Ideeën om actie te voeren

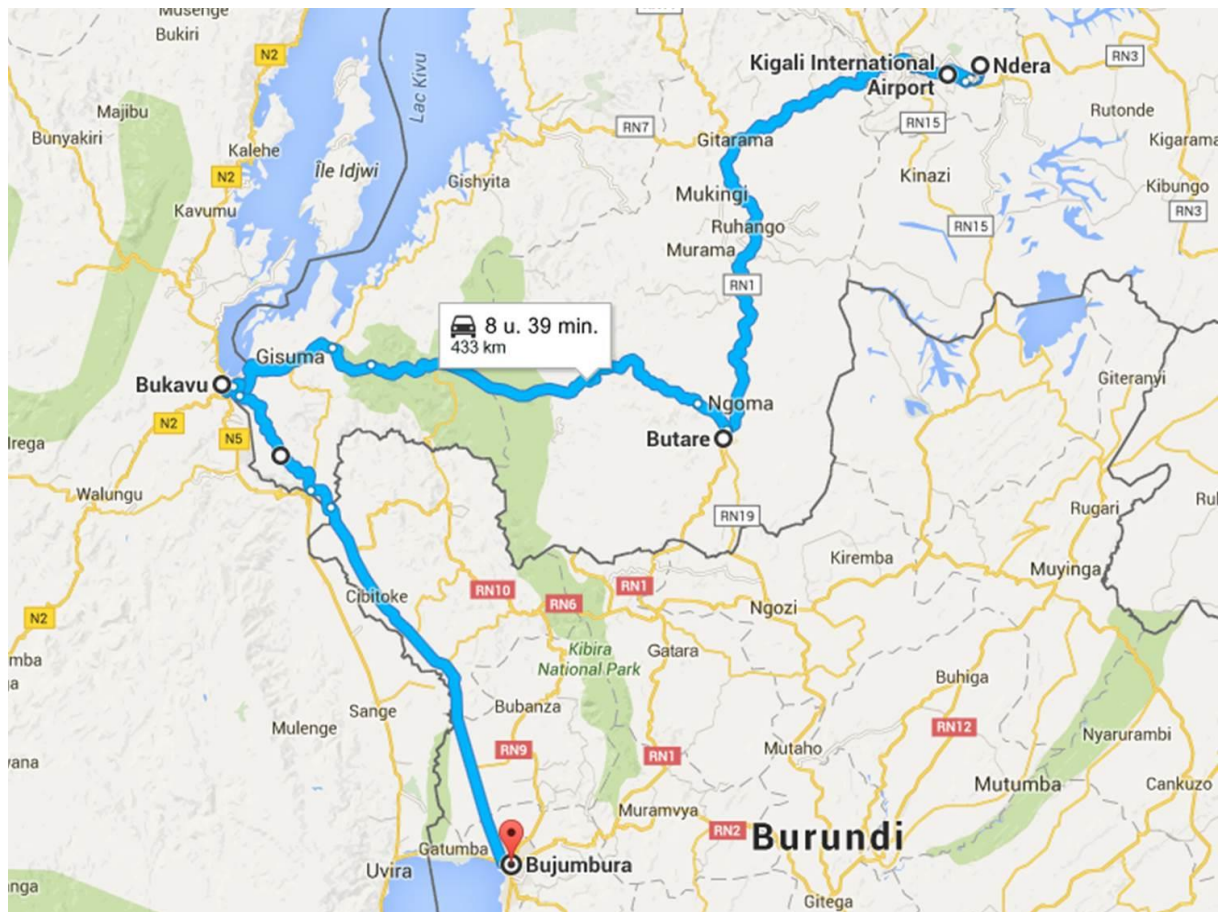
Zie aanbod in de crea-mappen.

Vergeet het themalied niet en het lied 'l' épilepsie n'est pas une folie'.

Op de kaart van de mensen die gingen verkennen, kan je de reisweg uitzetten.

Situeer je deze kaart op de kaart van Afrika?

Bedenking: zou de reis in werkelijkheid ook zo vlot gaan?

Pastoraal: Blijf niet stilstaan!

Aanbod voor een pv

Lees de evangelietekst: Lc. 16,19-31

Even laten reflecteren?

Voor meer duiding: zie suggesties voor een homilie.

Gebed

God,
Gij helpt ons om ons leven te leven.
In de Lazarussen aan de poort van ons bestaan
laat Gij ons zien hoe en waar wij kunnen kiezen
voor een samen leven dat gebaseerd is
op liefde, barmhartigheid en gerechtigheid.
Daarvoor moeten wij verder kijken
dan onze eigen rijkdom.
Gij hebt Jezus uit de dood opgewekt
om ons met de voorbeelden uit zijn leven
te tonen hoe dat kan.
Zijn nabijheid geeft ons ook de kracht
om zo te leven.
Help ons, wijs ons de weg
en overtuig ons om uw koninkrijk
tastbaar te maken in onze wereld.
Amen.

Luc Maes

Aanbod voor een viering

Is er een groep die als verwelkoming de tableau vivant uitbeeldt?

Hang je de collages op? Zorg ervoor dat de thema-affiche ophangt.

Heeft iedereen zijn gebedslint mee?

Span je lange draden doorheen de ruimte? Daar hangen we straks ons gebedslint aan.

Alternatieven voor liederen tijdens de viering:

- *Het campagnelied*
- *L' épilepsie n'est pas une folie*

Welkom

We hebben tijdens de Zuidactie nieuwe mensen leren kennen: Wivine, Fidèle, Elias, Ramon, Stanislas, Lavie, Sandra. (Foto's tonen of projecteren?) Ze hebben allemaal iets gemeen: het zijn kinderen, mensen, bij wie de tijd soms heel kort, soms voor langere tijd stilstaat. Ze hebben epilepsie.

Weet je wat het betekent, heel even stilstaan? Zomaar even weg van de wereld?

Je weet wel: soms wordt aan mensen om één minuut stilte gevraagd. Dat doet men om iemand te gedenken, om zijn steun en troost te tonen op momenten van groot verdriet. Of om een herinnering levendig te houden.

Denk maar aan de aanslagen van Parijs of Brussel of Nice en elders in de wereld, wat verder van ons bed maar daarom niet minder reëel.

Soms houden tienduizenden mensen terzelfder tijd één minuut stilte. Dat kan heel indrukwekkend zijn.

Willen we dit ook even doen? Ik geef even de tijd om na te denken waarvoor we het stil willen maken. Geef maar enkele ideeën ... (Voor de kinderen waarmee we kennismaakten tijdens de Zuidactie? Voor een speciale gebeurtenis uit het schooljaar? Voor iets wat ons allemaal aangreep? Voor de betekenis die we geven aan ons gebedslint?)

De minuut zachtjes laten overgaan in een zacht muzikaal moment als afsluiter?

Wat Lavie, Wivine, Ramon en de andere kinderen niet gemeen hebben, is hoe ze behandeld worden. En hoe hun omgeving voor hen zorgt. En hoeveel kansen ze krijgen om genezen te worden.

Of wij daar iets kunnen aan doen, kan je je afvragen. Tuurlijk wel; dat hebben we al getoond tijdens deze Zuidactie. En daar willen we vandaag tijdens deze viering nog meer de nadruk op leggen.

Kruisteken

En zoals steeds beginnen we dit samenzijn met een kruisteken, een bijzonder teken voor elke christen mens. Het is een teken van verbondenheid tussen God en de mensen en van verbondenheid tussen alle mensen. In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

Even stilstaan

We hebben mooie linten mee. Kleurrijk, allemaal verschillende kleuren. Zoals mensen ook van elkaar verschillen. Ook al vind je de ene wat mooier, wat liever, je kunt toch proberen om van alle kleuren genieten. Soms lukt dat niet.

Bij elke schuldbede knippen we een lint door. We hangen de stukken op aan de thema-affiche.

- Kijk jij wel eens om als iemand verdriet heeft, als iemand verlangt naar een warm gebaar? Of blijf je feestvieren zoals de mensen op het schilderij van Willy Fries? Omdat we een stille wenk wel eens negeren, daarom maken we het nu stil in ons hart.
- Kijk jij wel eens om als iemand je roept? Vraag je je af wat er met andere mensen gebeurt of loop je gewoon door? Omdat we het soms vertikken om iemand te helpen, daarom maken we het nu stil in ons hart.
- Kijk jij wel eens om als je hoort en ziet hoe mensen als Wivine, Lavie en zovele andere moeten geholpen worden? Als ze uitkijken naar genezing? Omdat we ons wel eens afsluiten van ellende dichtbij of elders in de wereld, daarom maken we het nu stil in ons hart.
- Kijk jij wel eens om als vlak voor jou iemand valt en weent van de pijn? Omdat we niet steeds de tranen van iemand anders zien, daarom maken we het nu stil in ons hart.

Lied bij schuldbeden: Telkens weer (Uit: Ik wil leven, Averbode) MP-3 eerder bedeed.

Telkens weer, telkens weer

Wil ik jou vergeven, zegt de Heer!

Zoveel keer, zoveel keer

Wil ik ook vergeven, telkens weer!

Dag Jezus,
Leer me zien met jouw ogen.
Leer me zien als iemand nood heeft,
als iemand hunkert naar een warm gebaar,
een vriendelijk woord,
een helpende hand. Amen.

Lied

Stiltelied (zie aanbod begin schooljaar).

Openingsgebed

Jezus leerde ons om te houden van alle mensen.
Jezus houdt van ons, elk van ons in het bijzonder.
Wij willen graag op weg gaan om op Jezus te gelijken,
door op een goede manier van onszelf te houden en van alle mensen om ons heen.

Eerste lezing

Een glas melk

(C. LETERME, Een parel voor elke dag, uitgeverij Averbode, 2007, p. 169)

Faisel Ahmed was een arme jongen.
Elke dag verkocht hij spulletjes langs de deuren
om zijn schoolgeld te kunnen betalen.
Op een dag had hij maar 10 cent in zijn zak.
Hij had zo'n grote honger
dat hij besloot om bij de volgende deur eten te vragen.

Maar toen hij aanbelde, vroeg hij gewoon een glas water.
De vrouw die opendeed vond dat hij er zo hongerig uitzag,
dat ze hem een groot glas melk gaf.
Toen hij het uitgedronken had vroeg hij: 'Hoeveel ben ik u schuldig?'
De vrouw zei: 'Helemaal niks,
ik heb dat graag voor jou gedaan.'
De jongen bedankte haar.
Toen hij het huis verliet, voelde hij zich veel sterker ...

Jaren later werd de vrouw ziek.
De dokters stuurden haar naar een gespecialiseerd ziekenhuis.
Dokter Faisel Ahmed werd opgeroepen.
Toen hij hoorde uit welk dorp de vrouw kwam,
ging hij naar haar kamer
en herkende haar meteen.

Hij gaf haar een speciale behandeling
en deed alles om haar leven te redden.

Na een lange zware strijd werd de vrouw beter.
Dokter Ahmed vroeg aan het ziekenhuis
of hij onder de rekening iets mocht opschrijven.
Toen de vrouw de rekening kreeg,
- ze was er zeker van dat ze heel veel zou moeten betalen –
las ze onder de rekening de woorden:
'Rekening volledig betaald met een glas melk.
Ondertekend, Dr. Faisel Ahmed.'

Lied

Wat moet ik voor anderen doen?

Wat moet ik voor anderen doen?
Alles wat je wilt. Alles wat je wilt.
Wat moet ik voor anderen doen?
Alles wat je wilt dat zij jou doen.
Alles wat je wilt. Alles wat je wilt.
Alles wat je wilt dat zij jou doen.
Alles wat je wilt. Alles wat je wilt.
Doe dat ook voor hen.

<http://www.youtube.com/watch?v=HYg5tRjZk0c>

Inleiding tot het evangelie

Heb jij ook wel eens het gevoel dat je iets of zelfs veel te kort komt?
Sta dan even stil bij wat andere mensen overkomt. Ben je wel echt zo'n kneusje?
Of mis je enkel dingen die je lang niet echt nodig hebt?
Aan jezelf om te oordelen. Of wacht je even tot je hoort wat Jezus ons vandaag in het evangelie vertelt? We
luisteren naar een heel oud verhaal, een verhaal dat Jezus ook aan de mensen van zijn tijd vertelde. Het gaat
over een rijke man en een arme man, Lazarus.

Evangelie

Priester: De Heer zal bij U zijn.

Allen: De Heer zal u bewaren.

Priester: Lezing uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas.

Allen: Lof zij U, Christus.

We maken drie kruisjes: één op het voorhoofd, één op de mond en één op het hart.

We hebben vandaag ook weer bijzondere aandacht voor onze kruisjes. We maken het stil in onszelf, misschien
sluit je even je ogen. Het betekent dat we Gods boodschap willen bewaren in ons hart, zijn boodschap willen
koesteren. Het betekent ook dat we houden van God en van de mensen.

We doen het samen. De priester, de leerkracht zegt voor:

Voorhoofd: Jezus, ik geloof in U.

Mond: Jezus, ik durf spreken over U.

Hart: Jezus, ik hou van U.

Lezing

Jezus vertelde:

Er was eens een rijke man. Hij droeg de mooiste en duurste kleren en hij vierde elke dag feest.

Er was ook een arme man, met allemaal vieze wonden op zijn lichaam. Die man heette Lazarus.

Lazarus lag voor de deur van de rijke man. Zo hoopte hij wat restjes eten te krijgen. Maar hij kreeg niets. Er kwamen alleen honden, die aan zijn wonden likten.

Op een dag ging Lazarus dood. Engelen namen hem mee en brachten hem bij Abraham. Lazarus mocht naast Abraham zitten.

Ook de rijke man ging dood en werd begraven.

Hij kwam in de hel en had heel veel pijn. In de verte zag hij Abraham zitten, en daarnaast zat Lazarus.

De rijke man riep: "Vader Abraham, heb medelijden met mij! Ik heb zoveel pijn in dit vuur! Stuur Lazarus naar me toe. Laat hem met zijn vinger een druppeltje water op mijn tong leggen."

Maar Abraham zei: "Mijn zoon, jij hebt het toch goed gehad tijdens je leven, terwijl Lazarus het slecht had? Nu wordt hij getroost, maar jij moet pijn lijden. Bovendien is er een diepe afgrond tussen ons. Daardoor kunnen wij niet bij jullie komen, en jullie kunnen niet bij ons komen."

Maar Abraham zei: "Je broers hebben de wet van Mozes en de boeken van de profeten. Laten ze daar maar naar luisteren!"

Toen zei de rijke man: "Maar daar luisteren ze niet naar! Ze zullen hun leven pas veranderen als er een dode naar hen toekomt."

Maar Abraham zei: "Je zegt dat je broers niet luisteren naar Mozes en de profeten. Dan zullen ze ook niet luisteren naar iemand die opstaat uit de dood."

Lc. 16,19-31

Uit: 'Bijbel in gewone taal', Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem, ISBN 9 789089 120403

Ideeën voor een homilie

God helpt ons. Dat mogen we geloven. Alleen is de vraag: waar laat die helpende God zich vinden?

Lazarus ligt voor de poort van een rijk man. Alleen honden hebben aandacht voor hem. De rijke ziet hem niet of wil hem niet zien.

Als beiden gestorven zijn, in het dodenrijk, ziet de rijke man Lazarus wel. Lazarus zit aan de zijde van Abraham. Nu heeft de rijke ineens wel interesse voor Lazarus: om met enkele druppels water *zijn tong te komen verkoelen* en om *zijn vijf broers te gaan waarschuwen*. De rijke vraagt dat wel niet aan Lazarus zelf, maar aan Abraham. Die lijkt hem veel belangrijker. Lazarus wordt als een knecht beschouwd. De rijke heeft het nog steeds niet geleerd.

Het *dodenrijk* in de parabel is een beeld van hoe de wereld er uit ziet. Het is een dubbel wereldbeeld.

De rijke, die geen aandacht heeft voor een bedelaar, behalve als hij hem in zijn eigen belang kan inschakelen, maakt van de wereld een *oord van martelingen*.

Engelen dragen Lazarus tot bij Abraham, en die koestert hem aan zijn hart. Die houding van Abraham beantwoordt aan wat Jezus bedoelde met het koninkrijk van de hemel. *Een zalige wereld*.

De rijke man en Abraham gaan elk op een eigen manier om met Lazarus en creëren zo die twee verschillende werelden. Tussen beide *ligt er een wijde kloof*.

Zo gebeurt het nog altijd in onze tijd.

Er zijn mensen die alleen maar denken aan en leven voor hun eigen belang, eigen rijkdom, eigen prestige. Ze zien de Lazarussen van vandaag niet liggen aan de poort van hun rijkdom, denken we maar aan de mensen met epilepsie in Afrika. Ze schrikken er niet voor terug om anderen te 'gebruiken' om eigen doelen te bereiken. Ze beseffen doorgaans niet hoeveel vernedering, pijn en verdriet zij anderen aandoen. Ze maken van de wereld *een oord vol martelingen*.

En er zijn gelukkig ook engelen van mensen, die zich het lot van de Lazarussen van vandaag aantrekken. Ze zetten zich in om hen hulp en vertroosting te brengen. Ze beseffen dat ze enkel in dit leven de kans hebben om 'medemens' te zijn. Zo komt *het koninkrijk van de hemel* tastbaar nabij.

De sleutel om dit verhaal te lezen is de naam 'Lazarus'. Die heeft een bijzondere betekenis: 'God helpt, God is barmhartig'. In de naam Lazarus ligt de uitnodiging voor de rijke om te handelen zoals God dat van ons verlangt. Inderdaad, God helpt ons om echt samen te leven en zo zijn koninkrijk tastbaar te maken in onze wereld. In en door de Lazarussen van vandaag helpt Hij ons om te zien waar en hoe wij liefde, barmhartigheid en gerechtigheid kunnen beleven.

God toont ons ook hoe dat kan gebeuren: we hebben 'Mozes en de profeten' de verhalen en teksten in de Bijbel. Er is zelfs *iemand die van de doden naar ons toe komt*, Jezus zelf. Zijn verhaal, dat we lezen in het evangelie, is een gebruiksaanwijzing voor ons samen leven in het koninkrijk van de hemel.

Laten wij ons door Hem overtuigen?

Met dank aan Luc Maes

Geloofsbelijdenis

Priester: we zeggen samen waarin we rotsvast geloven.

Ik geloof in God, de Vader
die alles gemaakt heeft.
Ik geloof in Jezus
die ons leert delen.
Ik geloof in de Geest
die bij ons is en ons helpt.
Ik geloof in mensen
die willen leven zoals Jezus.
Ik geloof dat delen wonderen doet
en dat we zo gelukkig kunnen leven.

Een mooi alternatief:

Wij geloven in God, die we Vader mogen noemen,
bron van alle licht en leven.
Wij geloven dat het licht van Jezus, bestemd is voor alle mensen,
en alle plaatsen van deze wereld.
Wij geloven in het licht van zijn Geest.
Wij zijn er zeker van,
dat Gods Geest ons in deze tijden nabij wil zijn.
Wij geloven dat in ieder van ons licht is,
en dat wij de kracht hebben
het te laten schijnen voor alle mensen. Amen.

Voorbeden

Daarnet hebben we het stil gemaakt. Letterlijk stil, ook figuurlijk stil in ons hart.
Het mooie lint kan breken, de kleuren kunnen verbleken.

Maar we geloven in een God die ons wil helpen om onze wereld beter te maken. Hij wil dat doen door onze handen, ogen, oren, ... Dan knopen we de stukken van ons lint weer aan elkaar – we laten je niet los, we laten je niet vallen, ik wil voor jou zorgen.

Na elke voorbede knopen we een lint met een mooie lus weer vast.

- Wij bidden voor mensen die leven in verre landen en ziek zijn. Dat ze de nodige medische verzorging krijgen en goed geholpen mogen worden. Wij bidden U, verhoor ons.
- Wij bidden voor mensen die klaar staan om te helpen, die zich willen inzetten voor mensen die door anderen weggestoten worden. Wij bidden U, verhoor ons.
- Wij bidden voor kinderen en volwassenen die epilepsie hebben. Dat zij niet alleen genezen kunnen worden maar ook dat zij op begrip en steun mogen rekenen van nabije vrienden. Wij bidden U, verhoor ons.
- Wij bidden voor onszelf, dat we een goed gevoel mogen hebben bij wat we vrijwillig voor anderen doen. En dat dit aanstekelijk mag werken tot nog meer. Wij bidden U, verhoor ons.
- Wij bidden voor een eerlijke wereld waar de rijke wel omziet naar Lazarus. Wij bidden U, verhoor ons.

Voorganger:

Niemand heeft niets om te geven, niemand heeft lege handen. Denk aan het verhaal uit de eerste lezing. Eén glas melk betekende zoveel voor Faisel Ahmed. En hij schonk het duizendvoudig terug. We zegden het al met Kerstmis: een zoen, een knipoog, een blik achterom, een schouderklopje, helemaal gratis, maar toch zo kostbaar. Laten we ons vanuit ons geloof blijvend aangesproken weten om dat ook enthousiast verder te blijven doen.

Offerande

De gaven worden aangebracht. Leerlingen kunnen aankondigen wat aangebracht wordt.

- We brengen brood aan, brood dat symbool staat voor wat we elke dag echt nodig hebben.
- We brengen wijn aan. Wijn die een teken mag zijn van wat kleur geeft voor alle mensen.
- We brengen water aan. Water dat mag reinigen en teken mag zijn van nieuw leven.
- We brengen een licht aan. Licht dat teken mag zijn van Jezus, licht voor alle mensen.
- We brengen bloemen aan. Bloemen die een teken mogen zijn van kleur en feest en schoonheid.
- We brengen een gebedsvlag aan. Teken van wat diep in ons hart leeft en wat we willen koesteren.
- We brengen een foto aan van Wivine, Stanislas, Ramon, Fidèle, Sandra, Elias en Lavie. Teken van onze verbondenheid met hen.

Offerandelied

Samuël, liedjes voor godsdienstles en catechese, Averbode.

blz. 13 : *Als je het brood breekt.*

Gezongen:

http://archieff.kerknet.be/admin/files/assets/subsites/1324/documenten/Lied_7_Als_je_het_brood_breekt.mp3

Instrumentaal:

http://archieff.kerknet.be/admin/files/assets/subsites/1324/documenten/Instrumentaal_7_Als_je_het_brood_breekt.mp3

Gebed over de gaven

Goede God,
die ons vandaag het dagelijks brood en de wijn bezorgt
die vreugde brengen.
Leer ons denken aan de mensen, die honger hebben.
Leer ons goede mensen te zijn,
die graag iets afstaan van onze overvloed.
Pas dan zijn wij echte volgelingen van Jezus, onze Heer.
Dit vragen wij U voor vandaag en morgen
en elke dag opnieuw.
Amen.

Eucharistisch hooggebed

Priester: De Heer zal bij u zijn.

Allen: De Heer zal u bewaren.

Priester: Verheft uw hart.

Allen: We zijn met ons hart bij de Heer.

Priester: Brengen wij dank aan de Heer onze God.

Allen: Hij is onze dankbaarheid waardig.

Priester:

Wij danken U, God: alle leven komt uit Uw hand;
Gij hebt ons leven gegeven en Gij ziet ons graag gelukkig.
Daarom hebt Gij Jezus uit de dood gered; als eerste van ons allen hebt Gij Hem nieuw leven geschonken.
Zo hebt Gij ook aan ons beloofd: een leven zonder einde, zonder pijn en tranen.
Zo hebt Gij ons gemaakt en mogen wij Uw kinderen zijn.
Blij danken wij U hiervoor met mensen die in U geloven
en met alle heiligen en engelen zeggen wij U toe:

Allen:

Heilig, heilig, heilig de Heer,
De God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van Uw heerlijkheid,
Hosanna in den hoge.
Gezegend hij die komt in de naam des Heren.
Hosanna in den hoge.

Priester:

Goede Vader, heel bijzonder danken wij U voor Uw zoon Jezus.
Hij heeft ons verteld dat Gij voor ons zorgt.
Hij was de goede vriend van alle mensen.
Hij wilde dat alle mensen goede vrienden van elkaar zouden zijn.
Daarom is Jezus samen met zijn apostelen aan tafel gegaan.
Hij heeft met hen gegeten en zich helemaal aan U gegeven, goede Vader.
Hij heeft het brood gebroken en het uitgedeeld met de woorden:
Neemt en eet, dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt.
Hij liet ook de beker rondgaan en sprak:
Neemt en drinkt, dit is mijn bloed, teken van het nieuwe verbond.

Blijft dit doen om altijd aan Mij te denken.

Verkondigen wij het mysterie van ons geloof.

Allen:

Heer Jezus, wij verkondigen Uw dood en wij belijden totdat Gij wederkeert, dat Gij verrezen zijt.

Priester:

Om Jezus nooit te vergeten zijn wij nu samen rond deze tafel.

Jezus heeft voor ons geleden, is gestorven en verrezen.

Hij geeft ons dit heilig brood en deze beker die hier op tafel staan.

Wij willen ervan eten en drinken om Hem te laten zien dat we bij elkaar horen en met Hem willen meedoen.

Zo danken wij U, goede Vader.

Door Hem en met Hem en in Hem zal Uw naam geprezen zijn, Heer, onze God, almachtige Vader, in de eenheid van de Heilige Geest, hier en nu en tot in eeuwigheid. Amen.

Onze Vader

We mogen God 'Onze Vader' noemen, zegt Jezus.

We mogen tot Hem bidden op vele manieren, met gebaren, met gewone woorden, met een lied, zoveel meer.

Daarom bidden we nu met de woorden die Jezus zelf aan zijn apostelen en aan alle mensen, ook wij, geleerd heeft.

Nodig je iedereen uit om elkaar de hand te geven of het Onze Vader met open, gevende handen te bidden?

Onze Vader bidden met gebaren?

Vredewens

Wij danken U, God, voor alle mensen die vrede en verbondenheid nastreven.

Zoveel mensen maken het verschil: goede dokters die klaar staan voor elke mens, warme mensen die liefdevol en belangeloos troost brengen.

Zoveel mensen die het even stil maken en vrede een kans geven.

We bidden dat het dan de vrede van God mag worden, vrede die sterker is dan alle geweld.

Geef ons de kracht om te blijven werken aan die vrede, nu en alle dagen van ons leven. Amen

Priester: De vrede des Heren zij altijd met u.

Allen: En met Uw Geest.

Priester: En wensen wij vandaag elkaar heel veel vrede toe.

Alle aanwezigen geven de vrede aan elkaar door. Dit kan bijvoorbeeld door de mensen in hun omgeving een hand te geven en te zeggen: 'Vrede met jou, NAAM'.

Lied

Wat moet ik voor anderen doen?

Slotgedachte

Vader, als we ons laten leiden door jouw woord,
door jouw droom,
als onze nee een ja wordt
en als wij brood delen
en alles geven wat er nodig is om mensen te doen leven,
elke dag opnieuw ...
Ja, dan kan het worden zoals Jij het wilt:
een land vol geluk en vrede,
een tijd met toekomst,
een droom van een leven,
een hemel op aarde,
een eeuwigheid vol heerlijkheid.
Amen.

Lied

Campagnelied

Zending en zegen

Laat ons weer naar de klas, naar huis, naar onze wereld gaan met een hart dat solidair durft zijn met armen en kleinen.
Laat ons delen van wat we hebben, veel of weinig.
En laat ons zo een teken zijn van Gods liefde voor de mensen.

Daartoe zegen ons God, onze Heer, in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

Gebedsvlaggetjes

En ... we maakten gebedsvlaggetjes klaar.
Die willen we bewaren, we willen ze laten wapperen in de lucht.
Zo worden onze sterke woorden, onze goede bedoelingen meegevoerd over de ganse wereld.
We gaan onze vlaggetjes ophangen, *hier in de ruimte of op een andere afgesproken plek*.
Met al die intenties en al onze kleuren sluiten we de Zuidactie af en maken we kleur klaar voor het grote feest van Pasen dat straks op ons wacht.

Bijlage 1

Materialen: meer info over epilepsie

Spel ACTION ZONE, Spelenderwijs epilepsiewijs www.action-zone.info (???)

Voor kleine wetenschappers, informatief, ook over andere zaken dan epilepsie (wist-je kaarten)

Voor kleine wetenschappers, handleiding op de onderkant van de doos, bovenbouw, laat meer dan één parcours afleggen of je bent zo rond.

Kijk, mijn hoofd, Esther Lekanne, NOOZI, 2014 Epilepsie liga www.noozi.be

Zeer goed – 3de leerjaar (?) en bovenbouw

Spiedie, epilepsievoorlichting voor kinderen, Theo Heisen, Joost Vis, 978-90-808301-3-4.

Bestellen: www.educatief.nl www.spiedie.nl www.epilepsievereniging.nl

www.epilepsiegroep-ikaros.be

Voor 3de graad en lkn. Moeilijke teksten.

De oudere versie is meer geschikt voor kinderen die niet vlot lezen.

‘Geen bereik’, een film over epilepsie voor 8- tot en met 13-jarigen.

Goed!! Levendige film.

Is gekoppeld aan handleiding en werkboekjes ‘*Epilepsie, kortsluiting in je hersenen*,’ voor tweede en derde graad.

NL Nationaal Epilepsiefonds, uitgeverij ZORN.

Bestellen: www.kenmerk.nl

Informatieve film over epilepsie, Epilepsie-contactgroep Ikaros VZW, Veeweg 74, 9940 Evergem, tel. 09 258 09 50. Duur: 30’.

Droger, daarom niet onaangenaam. lkn, team, 3de graad.

Afdeling Oost-Vlaanderen: Bernard Spaelaan 141, 9000 Gent. 09 222 04 04

c.vandaele@cggeclips.be

Epilepsie in de klas. Hoe ga je ermee om?

Praktijkids voor de basisschool – Leerlingen – oktober 2008 – blz. 131

Evelyn Burssens – Birgit Ottoy.

Klokhuis over epilepsie: http://www.npo.nl/het-klokhuis/09-10-2012/NPS_1208721

Informatief, Hollands, lkn en 3de graad.

Epilepsie en sociale uitsluiting, armoede. Waarom is Afrika zo arm? Goed! http://willemwever.kro-ncrv.nl/vraag_antwoord/de-maatschappij/waarom-afrika-zo-arm

Op de radio: <http://www.radio2.be/de-madammen/meer-weten-over-epilepsie>

EEG-scan: <https://www.ziekenhuis.nl/onderzoek-diagnose/e/eeg-onderzoek/item299>

(met reclame)

Boeken

- *De epilepsie van Annemie*, Als je hersens soms op hol slaan, Sjaloom, 2002.
Goed om te lezen – 2de-3de graad.

- Jakob, Willy Fährmann, jeugdboek voor kinderen + 10 jaar (1994) uitgeverij Clavis Hasselt, ISBN 90-6822-265-1
- Wat je moet weten over epilepsie, Claire Llewellyn, ISBN 90-5494-404-3
- Vallen en opstaan, Joris Denoo, jeugdboek voor kinderen vanaf 12 jaar (1995) - uitgeverij Lannoo Tielt, ISBN 90-209-2792-2
- Een blauwe plek, Joris Denoo, jeugdboek voor kinderen vanaf 12 jaar, uitgeverij De Eenhoorn, ISBN 90-5838-300-8

Als je zelf wilt bestellen

brochures downloadbaar: <https://www.epilepsie.nl/webwinkel/categorie/studiemateriaal/4>

Kijk, mijn hoofd: <http://www.epilepsieliga.be/boekjes-epilepsie-liga>

<http://www.epilepsiegroep-ikaros.be/infomat.htm>

<http://www.dewaterlelie.net/nieuw-kinderboek-over-epilepsie-mijn-hoofd-is-even-weg/>

Bijlage 2

Centrale figuren (in 4 stappen)

Ramon, 15 jaar

1. Ramon is 7 jaar oud. Hij kijkt televisie. Plots lijkt hij een stukje te missen. Niemand heeft het gemerkt. Ramon voelt zich daarna wel heel moe. En hij is ook prikkelbaar. Enkele dagen later, terwijl hij praat met papa, is hij weer even afwezig. Ook mama heeft gemerkt dat er soms iets fout lijkt te gaan. Ze maakt zich zorgen.
2. 's Anderendaags maken mama en papa een afspraak bij de huisarts. Die stuurt hen meteen door naar een gespecialiseerde arts in het hospitaal. Een week later hebben ze een afspraak.
3. De dokters nemen een EEG. Ze doen ook andere onderzoeken. Een arts legt aan Ramon en zijn ouders uit dat hij epilepsie heeft. Ze stelt hen ook meteen gerust: er is passende medicatie voor Ramon. Bij het zwemmen moet Ramon een rode badmuts dragen; dat vindt hij flink vervelend. Maar zo kunnen de redders hem vlot herkennen en weten ze dat ze hem extra in de gaten moeten houden. Stel je voor dat hij even afwezig is terwijl hij aan het zwemmen is. Dan kan hij verdrinken. Iedereen spant zich in om Ramon zo goed mogelijk te helpen. Hij kan zelfs even naar een speciale school.
4. Ramon is nu 15 jaar. Hij neemt zijn medicatie stipt en hij heeft geen aanvallen meer. Hij zwemt zonder rode badmuts; hij is blij dat hij niet meer hoeft op te vallen. Enkel Robert, zijn beste vriend, weet dat Ramon medicatie neemt voor epilepsie. Maar voor Ramon en zijn ouders hoeft dat ook geen geheim te zijn. Ramon kan een heel normaal leven leiden.

Sandra, 15 jaar

1. Sandra is 5 jaar oud. 'Het lijkt wel alsof Sandra ons soms niet eens hoort', zeggen haar ouders. 'Of doet ze alsof? Misschien gaat het wel over'. Maar het komt steeds vaker terug. Sandra is na zo'n moment heel moe en ze kan dan echt vervelend doen.
2. Bij een doktersbezoek vertellen de ouders van Sandra het aan de dokter. 'Dat moeten we toch even laten nakijken,' zegt hij. 'Misschien hoort Sandra niet zo best. We moeten het verder laten onderzoeken. Maak best een afspraak in het hospitaal'.
3. In het hospitaal gebeuren een hele reeks onderzoeken. Sandra krijgt een heleboel draadjes om haar hoofd. Die draadjes worden met een machine verbonden. Die machine kan je meer vertellen over hoe je hersenen reageren. Algauw weten de dokters wat er aan de hand is: Sandra heeft epilepsie. 'We moeten op zoek naar passende medicatie', zeggen de dokters. Het is inderdaad wel even zoeken; af en toe heeft Sandra toch nog een aanval. Ze valt dan op de grond en ze weet niet wat er gebeurt. Gelukkig heeft ze een héél goede vriendin, Chantal. En iedereen in haar omgeving staat klaar om haar te helpen. Thuis en op school weet iedereen wat ze moeten doen als Sandra een aanval heeft. Door de aanvallen mist Sandra soms een flink stuk van de les. Daarom gaat ze een tijdlang naar een speciale school zodat ze geen grote achterstand oploopt.
4. De medicatie kan de aanvallen niet helemaal tegenhouden. Sandra vindt dat heel vervelend, maar ze heeft geleerd om ermee te leven. Chantal is ondertussen een echte hartsvriendin geworden. En als Sandra tijdens de balletles een aanval heeft, wordt ze snel en goed geholpen. Na een aanval is Sandra wel heel moe. En ze weet niet eens wat er gebeurd is. Op school hebben Sandra en haar ouders aan de andere leerlingen van de klas uitgelegd wat er kan gebeuren en waarom het gebeurt. 'Als je weet wat er gebeurt, kan je het veel beter begrijpen', zeggen de dokters.

Fidèle, 3 jaar

1. Fidèle is drie jaar. Hij heeft een waterhoofdje maar hij is altijd goedgezind. Vandaag speelt hij thuis. Het gaat er vrolijk aan toe. Plots valt Fidèle neer. Hij rolt over de grond. Zijn moeder wil hem helpen maar het

lijkt alsof Fidèle helemaal van de wereld weg is. Enkele oudere vriendjes staan eerst verbaasd te kijken en rennen dan weg. Willen ze nog wel spelen met Fidèle? Mama is erg geschrokken en bezorgd.

2. Niemand weet wat te doen. Is Fidèle bezeten door boze geesten? Hij begrijpt het zelf ook niet. Veel van zijn vriendjes bekijken hem met argwaan. De aanvallen duren nu al meer dan een jaar. Niemand kan hem helpen.
3. Enkele maanden later zegt iemand aan de grootmoeder van Fidèle dat ze best eens met hem naar het centrum **Sosame in Bukavu** gaat. Daar zouden er dokters zijn die Fidèle kunnen helpen. Omdat de ouders van Fidèle op het platteland wonen, ver weg van de stad, gaat Fidèle bij zijn grootmoeder wonen. Zijn grootmoeder, Marie-Louise, zorgt nu voor hem. Zo komt hij samen met oma Marie-Louise voor het eerst naar het centrum op consultatie. In het centrum wordt Fidèle onderzocht. De dokters stellen vast dat Fidèle epilepsie heeft. De dokter geeft hem meteen medicatie mee om zijn epilepsie-aanvallen te onderdrukken. En de pilletjes blijken goed te werken, want Fidèle krijgt geen zware aanvallen meer; wel een aantal lichtere. “Nog voor ik Fidèle ‘s morgens zijn pilletje geef, vraagt hij er zelf al naar. Hij beseft echt al goed dat het pilletje heel belangrijk is voor hem, een wondermiddel”, zegt zijn oma.
4. De neuroloog van het centrum voert nog eens een EEG-scan uit om te zien of zijn situatie verbeterd is. Maar om te achterhalen waardoor de aanvallen nu precies worden veroorzaakt en op welke locatie in zijn hersenen het probleem zich voordoet, zou Fidèle een MRI scan moeten ondergaan in het ziekenhuis van Bukavu. Dit kost \$ 200, ongeveer 190 euro. Dat kunnen Fidèles ouders onmogelijk betalen. De neuroloog kan alleen maar vermoeden dat zijn waterhoofdje er iets mee te maken heeft, maar veel meer kan hij niet doen. Tijdens het wachten speelt Fidèle met Lores Kiki. “Mtoto, mtoto!*”, lacht hij uitbundig.

* swahili voor kind

Wivine, 16 jaar

1. Toen Wivine in de lagere school zat was ze de primus van de klas, een heel flinke en verstandige leerling. Haar vader verwachtte heel veel van haar. Met haar intelligentie en doorzettingsvermogen zou ze het later vast heel goed doen op de universiteit. Vader Guillaume droomt: misschien wordt zijn flinke dochter wel dokter of advocaat...
Maar als Wivine 12 jaar is, spat die droom uit elkaar. Plots valt ze neer en ze tolt over de grond. Niemand weet wat er aan de hand is. En de aanvallen komen terug. Aan de droom van Wivine en haar ouders komt meteen een eind. Geen dokter of advocaat in de familie ...
2. Wivine wordt niet meer toegelaten op school omwille van haar aanvallen. Ze blijft thuis, ze kan niets meer bijleren. Ze is heel ongelukkig en ze vraagt zich steeds maar af wat er met haar aan de hand is. Een dokter schrijft haar uiteindelijk een heel sterk geneesmiddel voor. Maar het is een verkeerd geneesmiddel. Het maakt het alleen maar erger: Wivine krijgt nog meer aanvallen en ze wordt agressief.
En het wordt nog erger voor het gezin. In dezelfde periode krijgt de vader van het grote gezin van 9 (2 zussen, 6 broers) een beroerte. Hij blijft gedeeltelijk verlamd. Hij kan niet meer werken en dus ook geen geld verdienen. Het gezin moet op andere familieleden rekenen om te kunnen overleven.
Wivine krijgt ook nog eens af te rekenen met heel wat onbegrip over haar ziekte. Want was dit geen straf voor een zonde die ze zelf of haar ouders hadden begaan? Een vloek, het werk van boze geesten, ... Het hele gezin staat onder spanning. Het hele gezin schiet wakker als Wivine nachtelijke aanvallen krijgt. Zelfs haar ouders, broers en zussen kijken kwaad naar haar. Haar ouders maken ruzie om haar.
Wivine voelt zich hierover heel schuldig. Samen met haar ouders gaat ze op bezoek bij een traditionele genezer. Maar ook die vindt geen oplossing.
3. Ruim een jaar later, in 2013, gaat Wivine naar het regionaal ziekenhuis. Ze wordt er opgenomen. Tot de artsen haar doorverwijzen naar SOSAME. Wivine komt er terecht bij dokter Eric. Ze krijgt een EEG-scan en dan weet ze eindelijk wat er aan de hand is: ze heeft epilepsie. Ze krijgt meteen medicatie. Wivine en haar ouders krijgen opnieuw hoop: de aanvallen blijven uit en Wivine kan opnieuw naar school. Maar ze heeft veel gemist en het gezin heeft geldgebrek: Wivine kan niet naar de universiteit. Weg blijft de droom. Ze volgt nu een beroepsopleiding naaien en showt met veel trots één van haar eigen creaties. “De toekomst

die we oorspronkelijk voor Wivine hadden uitgestippeld hebben we moeten opgeven. Maar nu bouwen we samen een nieuwe toekomst voor haar uit. We blijven haar steunen, wat er ook gebeurt”, vertelt haar vader. Dankzij de diagnose kunnen haar ouders nu ook aan hun burens en kennissen uitleggen dat Wivine niet vervloekt is, maar een medisch te verklaren aandoening heeft. Dankzij de juiste medicatie kan ze toch een normaal leven leiden.

Vermoedelijk kreeg Wivine epilepsie door een beschadiging in de hersenen door larven van varkenslintwormen. Dit zou één van de belangrijkste oorzaken zijn van niet-aangeboren epilepsie. Onvoldoende gebakken besmet varkensvlees of besmet water is meestal de oorzaak.

4. Wivine is nu veel beter. Maar de problemen voor het gezin blijven groot. Er is geld nodig voor de medicatie van Wivine: elke maand moet nieuwe medicatie gekocht worden. Maar er is ook geld nodig voor de andere kinderen van het gezin. En aangezien vader Guillaume niet kan werken ... Het is al eens gebeurd dat er gewoon geen geld was voor de medicatie. Al vrij vlug kreeg Wivine nieuwe aanvallen. Stel je maar eens voor dat er geen geld zou zijn voor jouw medicatie ... Voor Wivine is dit nochtans de harde realiteit.

De toekomst ziet er niet rooskleurig uit voor Wivine. Mensen met epilepsie worden in Afrika nog vaak als gevaarlijke gekken beschouwd. Daarom wordt het voor Wivine wellicht moeilijk om later te trouwen en een eigen gezin te stichten. Nochtans zijn de eigen kinderen in Afrika heel belangrijk: zij zorgen voor hun ouders als die oud worden en niet meer kunnen werken.

Tijdspad: 4 jaar

Stanislas, 15 jaar

1. Het is nacht in het huis van de familie Mbilizi. Alles is rustig. Plots horen de ouders van Stanislas een luide kreet en een harde bonk. Stanislas is uit zijn bed gevallen. Oef, nog niet zo erg, denkt de moeder van Stanislas. Maar dan ziet ze dat Stanislas het bewustzijn verloren heeft. Pas na enkele minuten komt Stanislas weer bij zijn positieven. Hij kan zich niets herinneren van wat er gebeurd is.
2. Stanislas krijgt geregeld een nieuwe aanval. Hij begint zich ook anders te gedragen: hij is nors, antwoordt niet meer als hem iets gevraagd wordt. Hij spijsbelt en uiteindelijk wordt hij geschorst op school. Zijn moeder, een diepgelovige vrouw, is ervan overtuigd dat hij bezeten is door boze geesten. Stanislas heeft haar immers verteld dat hij vreemde figuren ziet tijdens zijn aanvallen. Ze neemt hem daarom mee naar gebedsdiensten van de pinkstergemeenschap, om deze geesten te verdrijven. Maar uren gebed, ook tegen betaling, brengen geen beterschap. De predikant stelt voor om hem mee te nemen naar Goma. Die stad ligt zo'n 200 km ten noorden van Bukavu, de stad waar Stanislas woont. De boze geesten die hem in Bukavu kwelden, zullen hem misschien met rust laten als hij van omgeving verandert. Na een aantal weken te hebben rondgereisd met deze predikant, keren ze samen terug naar Bukavu. De predikant vertelt aan de ouders van Stanislas dat hij 4 van de 7 geesten heeft kunnen verdrijven. Stanislas gaat weer naar school. Maar al vlug krijgt hij opnieuw een aanval en moet hij de school weer verlaten. Zijn ouders zijn wanhopig.
Uiteindelijk zoekt het gezin zijn toevlucht bij een traditionele genezer. Die stelt voor het eerst vast dat Stanislas epilepsie heeft. Hij geeft hem een speciale drank die hij dagelijks moet innemen en een zalf om zijn lichaam mee in te smeren. Maar ook deze “behandeling” brengt geen beterschap.
3. Drie jaar na zijn eerste aanval komt de vader van Stanislas toevallig in contact met Dr Eric van SOSAME. Na een gesprek en een EEG-scan weet dokter Eric wat er precies aan de hand is. Stanislas krijgt de juiste medicatie en al gauw verdwijnen de aanvallen en wordt Stanislas weer de flinke jongen die hij eerder was. Iedereen is opgelucht en Stanislas kan weer het gewone leven in.
4. Samen met zijn mama gaat Stanislas naar de school om zich weer te laten inschrijven. Ze leggen uit wat er allemaal gebeurd is. Maar de directeur is niet vergeten wat er eerder gebeurd is. Hij zegt dat de school volzet is. Stanislas mag de school niet meer binnen. Stel je voor, iemand met epilepsie in de klas! Wat een

ramp voor Stanislas: zonder school leer je geen beroep. Zonder beroep kan je geen geld verdienen. En zonder loon ben je ...

Dokter Erik en de mensen van de sociale dienst geven niet op. Want Stanislas wil kost wat kost zijn diploma behalen. Dokter Eric belooft aan Stanislas dat hij opnieuw met de directeur zal gaan praten. Misschien mag hij toch terug naar school?

Tijdspad: 3 jaar

Lavie, 8 jaar (?)

1. Lavie leert heel traag op school. Hij is niet zo verstandig als de andere kinderen. Voor hem is leren rekenen, lezen en schrijven een heel moeilijke klus. Zijn ouders denken dat ze weten hoe het komt: Lavie valt geregeld en hij ligt dan rond te tolleren op de grond. De ouders hebben geen idee wat er aan de hand is. Wat ze wel weten is dat iedereen in het dorp hen aankijkt alsof ze een besmettelijke ziekte hebben. Bijna niemand wil nog met hen praten. Je praat toch niet met de ouders van een 'bezeten' kind.
2. Er wordt hard geweend in het dorp waar Lavie woont. Iedereen staat rond de ouders van Lavie. De ouders hebben heel slecht nieuws: Lavie is vannacht plots gestorven. Ze staan er verslagen bij. Sommige mensen in het dorp voelen zich wel droevig maar ook een beetje opgelucht. 'Arme Lavie, wat een moeilijk leven heeft hij gehad.' Er wordt een rouwplechtigheid georganiseerd.
3. Een voorbijganger vindt op straat een jongetje. Het kind is erg verwaarloosd: ongewassen, ziek, hongerig, zijn kleren lijken wel lompen. Als de man het jongetje aanspreekt, ziet hij enkel een angstige en verdwaasde blik. Op alle vragen komt geen enkel antwoord. Hoe kom je dan te weten wie hij is? Ook van zijn ouders is geen spoor te bekennen. De voorbijganger brengt het jongetje naar SOSAME, het centrum van de Broeders van Liefde. Ook daar slaagt men er niet in om de jongen aan het praten te krijgen. De sociale dienst van SOSAME slaagt er niet in om zijn ouders of andere familieleden op te sporen. Dus wordt de jongen tijdelijk in het centrum opgenomen. Hij wordt ook verzorgd en onderzocht want het kind heeft af en toe zware aanvallen van epilepsie.
4. Op een dag loopt een buurman van het gezin van Lavie het centrum SOSAME binnen. Toevallig passeert hij een jongetje. De buurman loopt de jongen eerst voorbij, maar dan draait hij zich plots om. 'Dat is toch Lavie? Die is toch dood? Ik was op de rouwplechtigheid. Zijn ouders hebben iedereen verteld dat de kleine Lavie plots gestorven was. En nu zie ik hem hier levend rondlopen?'. Dankzij de buurman kan de sociale dienst achterhalen waar Lavie vandaan komt. De ouders hadden hem blijkbaar op straat gedropt, radeloos als ze waren, en niet meer naar hem omgekeken. De ouders konden het niet meer aan dat iedereen op hen neerkeek. Wat een vreselijk verhaal. Lavie is nu al 6 maanden in het centrum. De sociale dienst probeert nu het contact met de vader, een verpleegkundige, te herstellen. Maar het verloopt zeer moeizaam, Lavie lijkt niet meer welkom in het gezin. De medewerkers van SOSAME willen de veiligheid van Lavie niet in gevaar brengen. Daarom blijft Lavie in het centrum. Eén verpleger draagt speciaal zorg voor hem. Lavie krijgt alle nodige zorgen en medische begeleiding. Hij is de lieveling van alle personeelsleden en patiënten. Hij lacht, danst, zingt, en straalt levensvreugde uit. Hij heeft zijn naam niet gestolen...

Tijdspad: 4 jaar? 8 jaar? Meer?

Elias

1. Elias is geboren in een landbouwgezin. Reeds van bij zijn geboorte merken zijn ouders dat er iets mis is bij de kleine Elias. Hij weent vaak en af en toe lijkt het alsof hij helemaal van de wereld weg is. 'Elias heeft weer stuip trekkingen, misschien gaat het over' zegt zijn mama.
2. Maar het gaat niet over. Elias wordt ouder en hij heeft steeds vaker hevige aanvallen. Niemand weet wat er aan de hand is. 'Elias is bezeten door een boze geest,' zegt de dokter van het dorp. Voor Elias zijn het lange, harde jaren. Hij moet als landbouwer de kost verdienen om zijn gezin met 9 kinderen te

onderhouden. Maar de aanvallen putten hem volledig uit. Hij heeft geen kracht meer om met de hand onkruid te wieden, achter de zware ploeg te lopen, zelfs niet om de oogst binnen te halen. Zijn bejaarde moeder bewerkt dan maar tijdelijk zijn veld. Maar gezien haar leeftijd kan dat onmogelijk nog lang blijven duren.

3. Vijf jaar geleden neemt de zus van Elias een belangrijke beslissing. Ze kan het echt niet meer aanzien hoe Elias verder en verder achteruitgaat. Ze besluit om met Elias de verre reis te maken naar Butare, naar het psychiatrisch centrum Caraes van de Broeders van Liefde in die stad. Elias is er heel erg aan toe. Hij wordt in het centrum grondig onderzocht en de diagnose luidt: epilepsie. Elias krijgt meteen medicatie.
4. Het gaat nu veel beter met Elias. Toch krijgt hij nog steeds meer dan drie epilepsieaanvallen per maand. Na elke aanval herinnert hij zich niets meer. Maar hij heeft zijn strijd lust teruggevonden. Hij bekijkt hoe hij een nieuwe toekomst voor zichzelf en zijn gezin kan uitbouwen. Hij hoopt zo snel mogelijk te kunnen overschakelen van groenteteelt naar veeteelt. Vee kweken vraagt veel minder zware arbeid. Dat is werk dat Elias wel aankan, ook al blijft het voor hem heel zwaar. De medicatie vermindert wel het aantal aanvallen, maar ze maakt hem ook loom. Daardoor heeft hij bijna altijd het gevoel dat hij moe is. Wanneer het zal lukken om de overstap naar veeteelt te maken, dat weet Elias echt niet. Hij weet dat hij nooit helemaal zal genezen en hij heeft lang niet voldoende geld om vee en het nodige materiaal aan te kopen. Toch blijft hij hoopvol.

Tijdspad: 44 jaar (epilepsie van bij zijn geboorte)

Opdrachten ganzenbord

<u>Foto</u>	<u>Opdracht</u>
4 Lavie	Lavie is nergens te vinden. Ga terug naar start.
6 Ramon	Ramon kan meteen naar de dokter. Ga door naar de afbeelding van Dr. Eric 57.
9 Wivine	Wivine wil dokter worden, maar dat kan nu niet. Ga terug naar 7.
11 Stanislas	Stanislas doet vreemd. Hij is onhandelbaar. Zijn moeder wacht tot hij weer rustig wordt. Dit kan even duren. Sla een beurt over.
14 Sandra	De dokter weet snel wat het probleem is bij Sandra. Ga door naar 17.
16 Fidèle	Fidèle heeft een epilepsieaanval. Hij kan niet verder spelen/stappen. Sla een beurt over.
19 Elias	Elias heeft zware aanvallen van bij zijn geboorte. Ga terug naar 15.
23 Medicijnvrouw	De medicijnvrouw kan soms helpen, maar niet bij epilepsie. Sla een beurt over.
27 Lavie	Lavie wordt herkend door een vroegere buurman. Hij leeft nog! Ga door naar 31.
29 Ramon	Ramon heeft geen aanvallen meer. Je mag kiezen: ga door naar 38 of geef een extra beurt aan iemand anders.
32 Wivine	Ook de vader van Wivine wordt ernstig ziek. Ga terug naar de medicijnvrouw, vak 23.
34 Stanislas	Stanislas gaat naar Sosame. Je mag kiezen: ga 2 plaatsen vooruit of geef een extra beurt aan iemand anders.
37 Sandra	Chantal is een goede vriendin van Sandra. Ga 1 vakje vooruit.
39 Fidèle	Fidèle is altijd vrolijk. Je mag kiezen: ga 1 vakje vooruit of geef een extra beurt aan wie laatst staat.
42 Elias	Gelukkig brengt de zus van Elias hem naar het hospitaal. Je mag kiezen: ga nog evenveel stappen vooruit of geef een extra beurt aan wie laatst staat.
46 Foto park	Even uitblazen in het natuurreservaat. Rust wat uit en sla een beurt over.
48 Lavie	De mensen van Sosame zorgen erg goed voor Lavie. Ga 1 vakje vooruit of ga naar het vak met de afbeelding van afbeelding van Dr. Eric.
51 Ramon	Je hebt een boontje voor Sandra. Ga naar de eerstvolgende afbeelding van Sandra.
53 Sandra	Sandra wordt steeds goed geholpen bij een aanval. Ga door naar 59 of geef een extra beurt aan wie laatst staat.
56 Stanislas	Stanislas mag voorlopig niet naar school. De directeur zal erover nadenken. Ga 6 vakjes terug.
57 Dr. Eric	Iedereen mag 1 vak verder.
58 Wivine	Wivine voelt zich beter. Ze wil naaister worden. Ga door naar 59 of geef een extra beurt aan wie laatst staat.
61 Fidèle	De ouders van Fidèle hebben geen geld voor extra onderzoek. Ga één vak terug.
62 Elias	Elias werkt hard. Je krijgt een extra kans om 1 te gooien.
63	Zorg dat je net op 63 komt. Anders moet je terugtellen. Maar nu ben je er: proficiat!